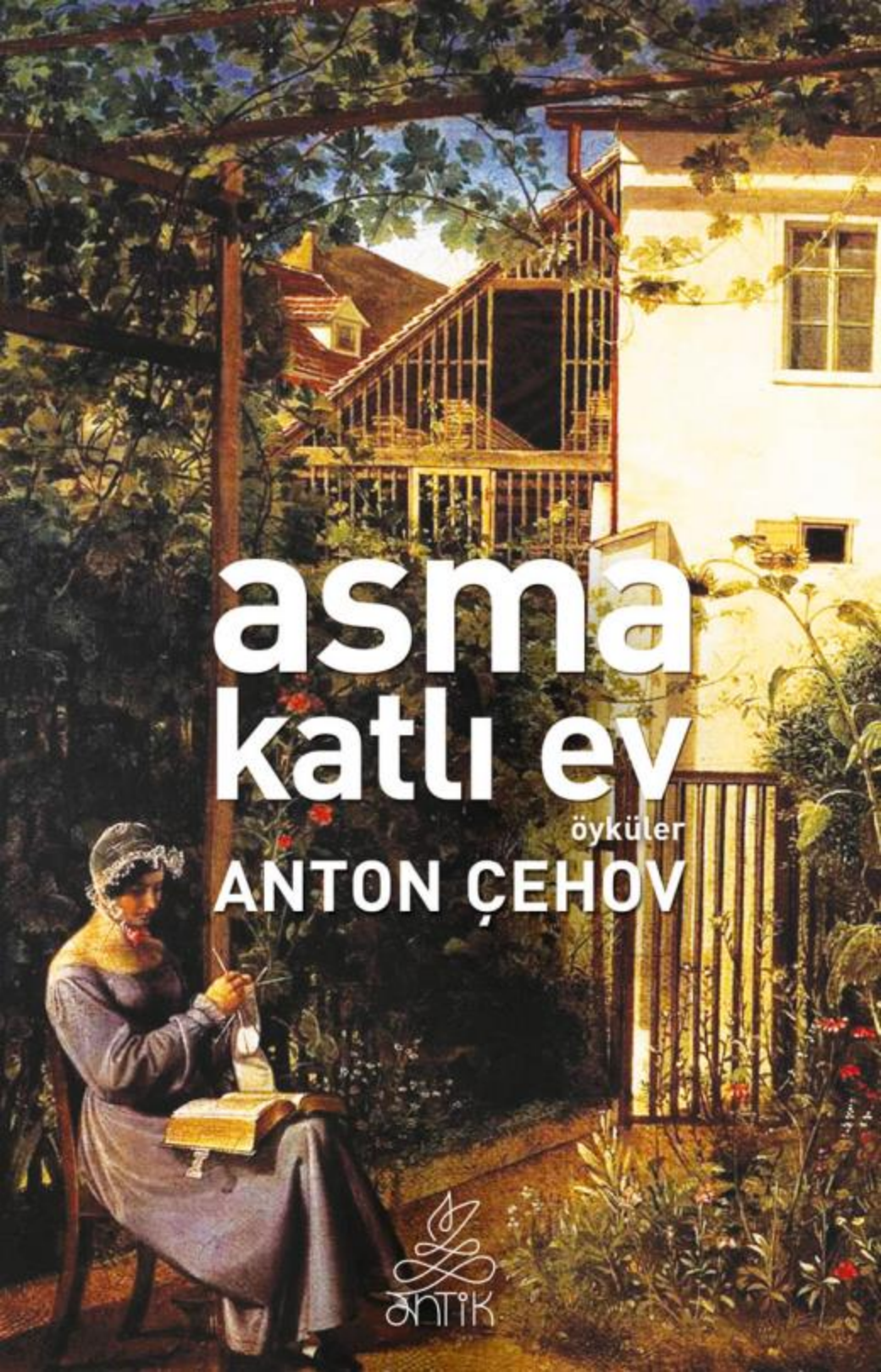


A detailed illustration of a woman in a purple dress and bonnet sitting on a wooden chair in a garden, writing in a book. In the background, there is a white house with a balcony and a wooden trellis covered in vines.

asma katlı ev

öyküler

ANTON ÇEHOV

ANTİK

ASMA KATLI EV



HEP DİLİMİN YÜZÜNDEN

Öylesine ağlamak istiyorum ki! Ah, bir ağlasam, birazcık açılacağım...

Olağanüstü bir akşamdı. İki dirhem bir çekirdek giyindim, tarandım. Kokular süründüm, Don Juan edasıyla sevdiğim kızın evine gittim. Sokolniki semtindeki yazlıklardan birinde oturuyorlardı. Sevdiğim kız genç ve güzeldi. Otuz bin ruble drahoması vardı. İyi bir eğitim almıştı. Ve bu satırların yazarını deli gibi seviyordu. Sokağa vardığımda onu parkta, göğe doğru dimdik yükselen köknarların altında, her zaman buluştuğumuz bankta otururken buldum. Beni görünce ayağa fırladı, yüzü sevinçten parlayarak hızla bana doğru yürüdü.

“Çok zalimsiniz,” dedi. “Bu kadar geç kalınır mı? Biliyorsunuz, beklemekten çok sıkılırım. Bir daha böyle yapmayın, olur mu?”

Ondan özür dileyerek bir daha geç kalmayacağıma söz verdim. Mutluluktan titreyerek yan yana, her zaman oturduğumuz banka oturmaya gittik. Yüreğim heyecan içindeydi. Sanki göğsüm yarılp dışarı fırlayacakmış gibi küt küt atıyordu. Kalp atışlarım gibi nabzım da hızlı hızlı vuruyordu.

Özel bir nedeni vardı heyecanımın. Sevgilimle buluşmaya, geleceğimizle ilgili kesin bir sonuç almak için gitmiştim. Ya hep ya hiçti. Her şey o akşamki görüşmemize bağlıydı.

Hava çok güzeldi, ama ben havanın güzelliğini fark edecek durumda değildim. Başımızın üstünde bülbüller şakıdığı halde onları dinlemiyordum.

Sevgilim yüzüme bakarak, “Niçin konuşmuyorsunuz?” dedi.

“Hiç... Öylesine... Anneniz nasıl, iyi mi?”

“İyi...”

“Hmm, buna sevindim... Şey, ben... Buraya sizinle konuşmaya geldim. Sizinle buluşmamızın nedeni... Şey... Bugüne dek sustum hep, artık konuşacağım...”

Varya başını önüne eğdi, titreyen parmakları arasında tuttuğu çiçeği örselemeye başladı. Kendisine ne söyleyeceğini biliyordu. Bir süre susup bekledikten sonra asıl konuyu açmaya karar verdim:

“Evet susmayacağım artık. Bugüne dek konuşmaktan çekinip hep sustum. Ama artık duygularımı açıklamak zorundayım. Belki de söyleyeceklerimden dolayı güceneceksiniz, belki beni hiç anlamayacaksınız. Ama olsun?..”

Yine sustum. En doğru sözcükleri seçmeye çalışıyordum. O sırada Varya’nın gözlerinde de aynı heyecanı okudum. “Haydi, konuş! Daha ne duruyorsun? Bana ne acılar çektiğini bilmiyor musun? Haydi, durma!” der gibiydi.

“Buraya her gün niçin sizinle buluşmaya geldiğimi, niçin çevrenizde dönüp dolaştığımı tahmin ediyorsunuzdur herhalde. Bunda anlaşılmayacak bir şey yok zaten! O size özgü derin kavrama yeteneğinizle, size karşı beslediğim duyguları anlayacağınızı umarım, Varya Petrovna!”

Varya başını daha bir aşağı eğdi, parmaklarının çiçekle oynaması hızlandı.

“Evet sizi dinliyorum...”

“Ben... Ben... Ama söylemeye gerek var mı? Her şey açıkça ortada... Şey... Seviyorum sizi. Tanrım, evet, oldu işte! Öylesine çok seviyorum ki... Yeryüzündeki bütün romanları, bu romanlarda yazılan bütün aşk sözlerini, yeminleri bir araya getirin, ancak o zaman... Yüreğimde size karşı beslediğim... Duyguları... Peki, siz niçin susuyorsunuz?”

“Ne dememi bekliyorsunuz?”

“Bana söyleyecek bir sözünüz yok mu?..”

Varya başını kaldırdı, gülümsedi.

“Tüh, ne beceriksizim!” diye geçirdim içimden. Ama o gülümsemesini sürdürüyordu, dudakları kıpırdandı, belli belirsiz bir sesle “Niçin olmasın?” dedi.

Oh, dünyalar benim olmuştu şimdi. Kendimden geçercesine eline sarıldım.

Bir taneydi benim sevgilim, onun gibisi yoktu! Ben elini öperken o da başını göğsüme dayamıştı. İşte o zaman, ancak o zaman onu ne kadar çok sevdiğimi fark edebildim. O sırada Varya da başını kaldırıp bana sevgi dolu gözlerle bakıyordu.

İşte, sevdiğim artık tümüyle kollarımdayken, otuz bin rublelik drahomasının bana verilmesi bir imzaya kalmışken, sözün kısısı, güzel bir eşin, iyi bir paranın, parlak bir geleceğin çantada keklik olduğu hemen hemen kesinleşmişken kör şeytan birdenbire dürttü beni.

Nasıl oldu bilmiyorum, kısmetimin karşısında böbürlenmek, onu ilkelerine bağlı bir adam olduğuma inandırıp caka satmak istedim herhalde. Daha doğrusu, ne istediğimi kendim de bilmiyordum. İçimde karşı konulmaz, dehşetli bir duygu seli kabardı.

“Varvara Petrovna,” dedim. “Sizden eşim olacağınızı bildiren sözü almadan önce, ileride doğabilecek yanlış anlamaları şimdiden önlemek amacıyla birkaç söz söylemeyi kaçınılmaz bir görev sayıyorum. Kısa konuşacağım... Beni yeterince tanıyor musunuz? Nasıl bir insan olduğumu biliyor musunuz? Ben dürüstüm, çalışmayı severim, sonra onurluyum. Bu konularda bana kimse bir şey diyemez. Bunların ötesinde... İyi bir geleceğim var. Ama züğürdün biriyim ben... Ne param var, ne malım, ne mülküm...”

“Biliyorum. Mutluluk parayla elde edilmez ki...”

“Aslında, benim de paraya aldırđım yok. Yoksulluğumla gurur duyarım! Edebiyat çalışmalarından aldđım beş on rubleyi, başka yollardan kazanacağım yüzlerce rubleye değişmem.”

“Anladım. Başka?”

“Yoksulluğa çoktan alıştım. Artık aldırmıyorum. İstesem bir hafta yemek yemeden durabilirim. Ama siz? İki adım öteye arabasız gitmeyen, her gün yeni şeyler giyen birisiniz. Adım başı para harcayan, yoksulluk nedir bilmeyen bir hayat yaşadınız. Hatta yle ki size alınan iek modaya uygun değilse bundan büyük mutsuzluk duyan bir genç bayan olarak benimle evlenmek uğruna yeryüzü nimetlerini tepebilir misiniz?”

“Ama benim param var ya? Drahoma getireceğim.”

“O, pek önemli değil! Getireceğiniz otuz bin ruble birkaç yıldı da biter. Sonra? İstekleriniz biter mi peki? Sonuç, acı ve gözyaşı! Deneyimlerime inanın! Hepsini biliyorum. şimdi ağzımdan çıkan sözlerin anlamını da... İsteklerinizi dizginlemek için güçlü bir irade, insanüstü bir çaba gerekecek.”

“Samalıyorum galiba,” diye düşündüm, ama konuşmamı sürdürdüm.

“İyi dinleyin genç bayan! Nasıl bir adım attığınızı iyi bilin! Bu yolun dönüşü yok. Evlilik teklifime yanıt verirken önce söylediklerimi iyice ölçüp tartın! Siz yaşam boyu huzurunuzdan yoksun kalacağınıza, ben sevdiğim birinden yoksun kalayım. Edebiyattan ayda kazandığım yüz ruble yetmez bize. Bununla geinemeyiz. Yol yakinken iyi düşünün!”

Heyecandan ayağa kalkmıştım.

“Her şeyi ölçüp biin! Olanaklarımız sınırlı olacağına göre, isteklerinizi dizginleyemeyebilirsiniz. Bunun sonunda gözyaşı, sitem, erken ağaran salar var demektir. Dürüst bir insan olduğum için uyarıyorum sizi. Birçok yönüyle sizinkinden ayrı, size yabancı bir yaşamı benimle paylaşacak kadar iradenize güveniyor musunuz?”

“Benim drahomam ne güne duruyor!”

“Ne kadar? Yirmi binler, otuz binler neye yarar ki? Hah hah ha! Yoksa milyon mu? Ayrıca ben böyle bir şeyi kabul edebilecek miyim sanıyorsunuz? Hayır! Hiçbir zaman! Gururum el vermez!”

Oturduğumuz sıranın çevresinde birkaç tur attım. Varya düşüncelelere dalmıştı. Ben için için seviniyordum. Sözlerim onu etkilediğine göre bana saygı duyuyor demekti.

“Bu durumda ya ben ve imkânsızlıklar ya da benim olmadığım ama varlık içinde bir hayat sürme şansınız var... Bunlardan birini seçin! Birincisini seçmeye gücünüz var mı? Sevgili Varya’nın gücü yetecek mi buna?”

Kendimi kaptırmıştım, konuştukça konuşuyordum. Bir yandan da ikiye bölünmüş gibiydim. Bir yarım, sözlerimin anlamını biliyor, durumun ciddiyetini kavriyordu. Öbür yarım, “Sakin beni bırakma, güzelim! Senin otuz bine konunca, bak neler olacak! Drahoiman bize ömür boyu yeter!” diye düşünüyordu.

Varya beni dinledi, dinledi... Sonunda ayağa kalkarak elini uzattı.

“Size çok teşekkür ederim!”

Bunu öyle bir sesle söylemişti ki irkildim, yüzüne bakakaldım. Gözleri, yanakları yaşlar içindeydi.

“Bana karşı dürüst ve mert davrandığınız için size ne kadar teşekkür etsem azdır. Evet, ben başka türlü yetiştirildim. Sıkıntıya katlanamam. Sizin denginiz değilim ben...”

Böyle diyerek hıçkırıklarla ağlamaya başladı. Ne yapacağımı şaşırmıştım. Ağlayan bir kadın görünce hep böyle olurum. Hele o sırada!.. Ben ne yapacağımı düşünürken Varya kendini toparlayıp gözyaşlarını sildi.

“Haklısınız. Bu durumda sizinle evlenirsem kendi kendimizi aldatmış oluruz. Size uygun biri değilim. Zengin aile kızıyım, el bebek gül bebek yetiştirildim ben. Hep arabalarda gezer, hindi eti, ballı börek yerim ben... Sade suya tirit, halkın içtiği lahana çorbası

bana göre değil. Bu konularda annem de beğenmez huyumu, ama elimden ne gelir ki! Yaya yürümek hoşuma gitmez, çabucak yorulurum... Giyim kuşam zevkim de öyle... Bütün bunlara nasıl para dayandıracağız? Kesinlikle olmaz! Ayrılalım en iyisi, hoşça kalın!”

Eliyle yüreğimi paralayan bir hareket yaptıktan sonra ondan hiç beklemediğim bir şey daha söyledi:

“Hayır, hayır! Ben size layık değilim! Elveda!”

Bunu söyledikten sonra dönüp hızla yanımdan uzaklaştı. Bense orada kalakaldım. Sevdieğim kız benden uzaklaştırken arkasından bön bön bakıyordum. Ayaklarımın altındaki toprağın sarsıldığını hissediyordum.

Neden sonra kendimi toparladığımda başıma ne işler açtığını anlamaya başladım. Ben ne büyük bir hata yapmışım! Hepsi şu dilimi tutmasını bilememektendi... Neredeyse ağlayacaktım. Arkasından bakıp, “Ne olur, geri dön!” diye bağırarak istedim, ama Varya çoktan uzaklaşmıştı.

Böylece kendi işimi kendim mahvetmişim. Bir hayli acılı dakikalar geçirdikten sonra eve gitmeye karar verdim. İşin kötüsü, parkın girişinde atlı tramvay filan gözüküyordu. Yanımda araba tutacak kadar para olmadığı için ister istemez yaya yola koyuldum.

Üç gün sonra yeniden Sokolniki'deydim. Sevgilimin yazlığına vardığımda onun hasta olduğunu öğrendim. Yakında babasıyla birlikte Petersburg'a gideceğini söylediler. Buna bir anlam veremedim.

Şimdi yatağımda yatarken hıncımdan yastığımı dişliyorum. Kendi kendime tokat atıyorum. İçimde ne fırtınalar koptuğunu bir bilseniz!.. Ey değerli okurum, ben bu işi nasıl düzelteceğim? Sevdieğim kıza ne söyleyeyim şimdi? Yoksa mektup mu yazayım? Ama nasıl ulaştıracaeım mektubu ona?..

Ne çekiyorsam hep şu dilimin yüzünden!

NASIL EVLENDİĞİMİN RESMİDİR

Çayımız bitince anne ve babalarımız bizi baş başa bıraktılar.

Babam ayrılırken, “Haydi oğlum, göreyim seni,” dedi.

Ben de arkasından şöyle fısıldadım:

“Onu sevmediğim halde sevdiğimi nasıl söyleyebilirim?”

“Aptallık etme! Anlamazsın sen! Dediğimi yap o kadar!”

Babam öfkeli gözlerle süzdü beni. Kameriyeden çıktı. Tam o sırada yaşlı bir el kapı aralığından uzanıp masanın üstündeki mumu aldı. Tümünü karanlıkta kaldık.

“Ne olacaksa olsun!” diye geçirdim içimden ve kıza şunları söyledim:

“Durum tümüyle benden yana, Zoya Andreyevna. Yalnızız, üstelik içerisi karanlık. Bu durumda yüzümün kızardığını göremeyeceksiniz. Kızarmamın nedeni, yüreğimi yakan duygulardır.”

Durdum. Onun yüreğinin küt küt atışını, dişlerinin birbirine vuruşunu duyabiliyordum. Zavallı kızcağız beni sevebilir miydi? Benden nefret etmesi bir yana, eğer aptalların birini küçük görmesi mümkünse tam anlamıyla küçük görüyordu beni. Çünkü görünüşümün orangutanlardan farkı yoktu. Rütbem, aldığım madalyalar omuzlarımı, göğsümü süslüyordu. Buna karşın sivilceli, kıllı, ablak suratımla çirkin bir hayvana benziyordum. Sürekli nezle olduğum için burnum patlıcan gibi şişmişti. Hantallıkta aylardan geri kalmazdım. Ruhsal nitelikler yönündense övünülecek durumda değildim.

Zoya henüz nişanlım değilken ondan aldığım rüşvet utandırıyor-
du beni. Kızcağıza acıdığım için konuşmamı yarıda kesmiştim.

“Gelin bahçeye çıkalım. Burası havasız,” dedim.

Ağaçlar arasındaki yoldan yürüdük. Kameriyeden çıktığımı-
zı gören annelerimiz, babalarımız kendilerini çalıların arkasına
attılar. Ay ışığı Zoya’nın yüzüne vuruyordu. O zaman budalanın
biri olmama karşın kızın güçsüzlüğünden ileri gelen sevimliliği
kaçmadı gözümden.

İçimi çekerek, “Bülbül ötüyor, sevgilisinin gönlünü eğlendirir-
yor,” dedim. “Ya ben ne zaman birini eğlendireceğim?”

Kızcağız kızardı, başını önüne eğdi. Böyle rol yapması öğretil-
mişti ona. Yüzümüz ırmağa dönük bir banka oturduk. Irmağın karşı
yakasında beyaz bir kilise, kilisenin arkasındaysa Zoya’nın gönlünü
çalan Bolnitsin adındaki memurun oturduğu, Kont’un kocaman
evi vardı. Zoya oturur oturmaz gözlerini eve dikti.

Onun bakışları karşısında yüreğim cız etti, kendime acıdım.
Ey, anam babam olacak vicdansızlar; sizde hiç anlayış, insaf yok
mu? Cehennemde çatır çatır yanmaktan korkmuyor musunuz?

“Mutluluğum bir kişinin elinde,” diye sürdürdüm konuşmamı.
“O kişiye karşı özel duygular ve büyük bir hayranlık besliyorum.
Gönlümü ona verdim... Ama o beni sevmiyorsa ben... Öldüm,
bittim demektir. İşte o kişi sizsiniz... Peki sizin bana karşı duygu-
larınız nedir? Siz de sevebilir misiniz beni? Daha doğrusu seviyor
musunuz?”

“Seviyorum...”

İtiraf edeyim, onun bu sözü beni irkiltti. Oysa ben neler bek-
lemiştim! Nişanlımın başkasını sevdiği için beni reddedeceğini
sanıyordum. Ummadığım bir durumla karşı karşıyaydım şimdi.
Kızcağzın birtakım zorlukları göğüslemeyi göze alamadığı belliydi.

Tir tir titredim ağızımdan dökülen sözlerin ne anlama geldiğini
fark etmeyerek, “Doğru değil,” dedim. “Güzelim, inanmayın demin

söylediklerime! Sizi sevmiyorum! Seviyorsam kahrolayım! Üstelik siz de beni sevmiyorsunuz. Bizim yaptığımız düpedüz saçmalık!”

Oturduğumuz sıranın çevresinde fır fır dönüyordum.

“Yapmamalıyız bunu! İkimiz de bir komedide oynar gibiyiz. Bizi zorla evlendiriyorlar. Mal mülk kaygısıyla oluyor bu maskaralık. Sevginin bunda yeri yok! Sizi aldatmaktansa boynuma taş bağlayıp kendimi suya atarım daha iyi! Ailelerimizin bizi zorlamaya hakkı var mı? Kölesi miyiz biz onların? Hayır, evlenmeyeceğiz! İnat olsun diye evlenmeyeceğiz! Şimdiye dek onları dinlediğimiz yeter! İşte şimdi yanlarına gidip seninle evlenmeyeceğimi söyleyeceğim!”

Zoya’nın gözyaşları birden dindi, ağlamayı bıraktı.

“Ben de sizin başka kızı sevdiğinizi biliyorum. Sizin de gönlünüz Matmazel Debe’de.”

“Evet, Matmazel Debe’yi deli gibi seviyorum. Gerçi kendisi başka bir mezhepten, üstelik varlıklı değil. Annem babam isterlerse beni lanetlesinler. Onu canımdan çok seviyorum. Onsuz edemem. Onunla evlenmedikten sonra yaşamının ne anlamı kalır? Gidiyorum işte. Gelin, bizimkilere birlikte söyleyelim. Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Beni öyle rahatlattınız ki!”

Duyduğum mutluluktan dolayı Zoya’ya teşekkür üstüne teşekkür ediyordum. O da benden aşağı kalmıyordu. İkimiz de çok mutluyduk.

Diyebilirim ki birbirimizi sevmediğimizi söylemekten duyduğumuz mutluluk, başkalarının karşılıklı sevgilerini bildirmelerinden duydukları mutluluktan daha büyüktü. İkimiz de sevinçten uçarak coşku içinde yüzümüz pespembe, kararımızı bildirmek üzere bizim eve koştuk. Yolda birbirimizi yüreklendiriyorduk:

“İsterlerse sövsünler, dövsünler, hatta evden kovsunlar!”

Evin girişinde eşikte bizi bekler bulduk onları. Yüzlerimizdeki sevinci, mutluluğu görünce onlar da mutlu oldular. Bizi yanlış anlamışlardı. Ben ellerimi sallamaya, karşı koymaya, şamata çıkar-

maya çalıştım. Zoya bağırdı, hıçkırır hıçkırır ağlıyordu. Büyük bir gürültü koptu. Fakat yine de evlendirdiler bizi.

Şimdi evliliğimizin gümüş yıldönümünü kutluyoruz. Birlikte tam yirmi beş yıl uçup gitmiş. Başlangıçta zor yıllar geçirdik. İstemeye istemeye sevdim. İstemeye istemeye çocuklarımız oldu. Sonra... Yavaş yavaş alıştık birbirimize...

Şu an sevgili eşim Zoya, arkamda ayakta duruyor. Elleri omuzlarımda...

KORKUNÇ BİR GECE

İvan Petroviç Panihidin sarardı. Lambanın fitilini kıstı, heyecanlı bir sesle anlatmaya başladı:

“1883 yılı Noel gecesi, şimdi rahmetli olan bir arkadaşımın evinde geç vakte kadar ruh çağırma seansına katıldıktan sonra eve dönüyordum. Koyu karanlıkta göz gözü görmüyordu. Sokak fenerleri yanmadığı için önümü göremiyor, neredeyse el yordamıyla yolumu buluyordum.

Moskova'nın mezarlarının bulunduğu mahallede, yani Arbat semtinin dip köşesinde Trupov adlı memur arkadaşımın yanında kalıyordum... Kafamın içi ağır, karmakarışık düşüncelerle doluydu. 'Sana öbür dünyaya yol gözüküyor... Tövbe etmeden gitme!' İşte ruhunu çağırmayı başardığımız Spinoza'nın bana ulaştırdığı mesaj buydu.

Büyük filozoftan, hakkımda bildiklerini bir daha yinelemesini istedim. İşte o zaman parmaklarımızı bastırdığımız çay tabağı aynı yazıyı yazdıktan sonra şunu da ekledi:

'Bu gece öleceksin!'

Aslında ruhlara, ispritzmaya filan inanmam. Ama ölüm düşüncesi, daha doğrusu öleceğimle ilgili açıklamalar canımı sıkmaya yetmişti... Siz ne dersiniz? Her ne kadar ölüm kaçınılmaz bir şey olsa da birisi yakında öleceğinizi söylese hanginizin tüyleri ürpermez? İşte beni de öyle, anlatılmaz bir korku sarmıştı.

Buz gibi soğuk havada, zifiri karanlık bir gecede yolumu bulmaya çalışıyordum. Tepemde azgın fırtına hüzünlü hüzünlü uğulduyordu. Yağmur damlalarının çıldırmışçasına savrulduğu bir geceydi. Çevremde tek canlı varlık göremiyor, tek bir insan sesi işitemiyordum. Böyle bir gecede normalde saçma inançlara pabuç bırakacak bir insan olmadığım halde korkudan ne arkama ne de iki yanıma bakabiliyordum. Durmadan yürüyordum... Başımı arkaya çevirsem 'ölüm' denen şeyi hortlak kılığında karşımda göreceğim sanıyordum.”

Panihidin derin bir soluk aldı, bir bardak su içtikten sonra anlatmayı sürdürdü:

“Yüreğimi dolduran, kaynağı belirsiz bir korku sarmıştı. Trupov’un oturduğu apartmanın dördüncü katına çıktım. Kaldığım odanın kapısını açıp içeri girdim. O korku hâlâ yakamı bırakmamıştı. Bekâr odam zindan gibi kapkaranlıktı. Rüzgâr sobanın içinde de uğulduyordu. Sanki sıcak odaya onu da almamı istercesine hava deliğinin kapağını zangır zangır titretiyordu. Gülümseyerek, 'Eğer Spinoza'ya inanırsam bu gece, rüzgârın inlemesini dinleye dinleye öleceğimin resmidir. Ne korkunç!' dedim kendi kendime.

Bir kibrit bulup çaktım. Rüzgâr çıldırmışçasına saldırarak evin çatısına yüklendi. Aynı anda da hüzünlü iniltisi öfkeli kükremelere dönüştü. Aşağıdaki katlardan birinde sürgüsü kopan bir panjur kanadı duvara hızla çarptı. Hava deliğinin kapağı yardım istercesine acı acı gıcırdadı.

'Böyle bir gecede evsizlerin vay haline!' diye düşündüm.

Ama bu tür düşüncelere dalmanın sırası olmadığını anladım... Kükürtlü kibrit mavi aleviyle parladığında odaya şöyle bir göz attım. Tam bu sırada beklenmedik, korkunç bir görüntüyle karşılaştım. Keşke rüzgârın saldırısı kibrit alevini püf diye söndürseydi. O zaman belki bu görüntüyle karşılaşmazdım, tüylerim diken diken olmazdı. Korku içinde çılgılık attım. Kapıya doğru birkaç adım geriledim. Büyük bir şaşkınlık ve ürpertiyle gözlerimi kapadım.

Odanın ortasında bir tabut duruyordu!

Mavi alev uzun süre parlamamıştı. Ama bu süre tabutu açık seçik görmeme yetmiş de artmıştı bile. Tabutun parıl parıl parlayan, sırma işlemeli pembe bir örtüsü, üstünde de ışıltılı yaldızlı bir haç vardı. Yeryüzünde öyle şeyler olur ki onu bir saniye gördüğünüz halde belleğinize çakılır kalır. Tabutun görüntüsü de benim için öyle oldu. Onu bir an görmüştüm, oysa şimdi bile tüm ayrıntılarıyla hatırlıyorum. Orta boylu bir insan için yapıldığı belliydi. Pembe örtüsüne bakılırsa bir genç kız içindi. Sırma işlemeli örtüsü, tunçtan yapılmış kulpları, ölenin zengin bir aileden olduğunu gösteriyordu.

Arkama bakmadan dışarı fırlamışım. Ne bir şey düşünebiliyor ne de aklıma başka bir şey geliyordu... Anlatılmaz bir korku içinde yıldırım hızıyla merdivenlerden aşağı koşmaya başladım. Basamaklar, merdiven sahanlığı, her yer karanlıktı. Kürkümün etekleri ayaklarıma dolana dolana koşarken nasıl oldu da basamaklardan yuvarlanıp kafamı yarmadım, hâlâ şaşıyorum. Kendimi sokakta bulunca ıslak bir fener direğine yaslandım. Biraz yatışmaya çalıştım. Yüreğim küt küt atıyordu. Soluğum tıkanmıştı...”

Panihidin’i dinleyenlerden bir kadın lambanın fitilini açarak ona daha çok sokuldu. Beriki anlatmasını sürdürdü:

“Odamda kuduz bir köpek, bir hırsız görsem ya da ansızın yangın çıksa bu derece korkmazdım. Tavan çökse, döşeme yarılsa, duvarlar çatlasa durum yine aynıydı... Çünkü bunların hepsi olabilecek şeylerdi. Ama tabut oraya nereden gelebilirdi? Odanın içinde böyle bir şeyin ne işi vardı? Bir kadın, hem de anlaşıldığına göre genç, soylu bir kız için yapıldığı belliydi. Böyle pahalı bir tabut nasıl olur da küçük bir memurun odasına bırakılabilirdi? Boş muydu, yoksa içinde ceset var mıydı? Beklenmedik, ürkütücü ziyaretıyla beni şaşkına çeviren, zamansız ölmüş bu zengin kadın kimdi? İşkence verici bir giz!..”

‘Eğer bu bir mucize değilse yüzde yüz cinayettir,’ düşüncesi doğdu zihnimde. Yine de bu durumu açıklayamıyordum. Ben

yokken odanın kapısı hep kilitli dururdu. Anahtarın yeriniyse yalnızca yakın arkadaşlarım bilirdi. Tabutu onlar getirip koymuş olamazlardı. Bir tek ihtimal vardı. O da tabutçunun onu yanlışlıkla oraya getirip bırakmasıydı. Belki tabutu bırakacakları katı veya odayı şaşırmışlardı. Ancak bunun böyle olması da zordu. Çünkü tabutçular yaptıkları işin parasını mutlaka alırdı. Tabutu getiren kişiye bahşişini almadan gitmezdi.

“Çağırdığımız ruh öleceğini haber vermişti. Sakın tabutu da o göndermiş olmasın?” diye geçirdim içimden.

Önceden de söylediğim gibi, ispritzmaya inanmam. Hâlâ da inanmıyorum. Ancak böyle bir tesadüf, en inanmayan kişiyi bile doğaüstü düşüncelere, hatta inançlara itebilir.

Bir yandan da, ‘Bunlar tümüyle saçma! Okullu bir çocuk gibi boşu boşuna korktum. Gördüklerim, göz yanıltmasından başka bir şey değildi. Eve dönerken kafamda öylesine karanlık düşünceler vardı ki sinirlerim zayıfladığı için odamda bir tabut gördüğümü sandım. Bunda şaşılacak bir şey yok. Düpedüz göz yanıltması, başka bir şey değil!’ diye söyleniyordum.

Sokakta yine yağmur yüzümü kamçılıyor, rüzgâr şapkamı uçuruyordu. Bir yandan da kürkümün eteklerini tartaklıyordu. Soğuktan iyice üşümüş, üstelik sırlıklam olmuşum. Sokakta duramazdım, sıcak bir yere gitmeliydim. Ama nereye? Eve dönsem tabutu bir kez daha görmek zorunda kalacaktım. Bu da sinirlerimin dayanamayacağı bir şeydi. Böyle bir gecede belki de içinde bir ölünün yattığı tabutla baş başa kalınca aklımı oynatabilirdim.

Buz gibi soğuk bir havada, bardaktan boşanırcasına yağan yağmurun altında dikilmekse olacak şey değildi. Düşündüm taşındım, arkadaşım Upokoyev’in yanına gidip geceyi orada geçirmeye karar verdim. Tüccar Çerepov’un Mertvets Sokağı’ndaki pansiyonunda oturan arkadaşım Upokoyev’i hepiniz tanırırsınız, hani geçenlerde kendini öldürmüştü...”